

Postadres Postbus 8456, 1005 AL Amsterdam

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

 FNV
Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

T 020 58 16 300
F 020 68 44 541

 CNV
Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

T 030 751 11 00
F 030 751 11 09

 MHP
Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg

T 0345 85 19 00
F 0345 85 19 15

Datum	Uw kenmerk
27 oktober 2009	
Ons kenmerk	Telefoonnr
42.202	020 58 16 346
Onderwerp	E-mail
AOW	Chris.Driessen@vc.fnv.nl
	E.Slootweg@cnv.nl
	E.Haket@vc-mhp.nl

Geachte dames en heren,

FNV, CNV en MHP hebben kennis genomen van de besluitvorming in het kabinet over de AOW en het aanvullend pensioen en deze besluiten getoetst aan het plan van de drie vakcentrales. Wij komen tot de conclusie dat het nodige moet worden veranderd in de kabinetsbesluiten.

Ook de drie vakcentrales willen dat de overheidsfinanciën op de langere termijn op orde zijn. Hierdoor wordt voorkomen dat rekeningen worden doorgeschoven naar jongeren en toekomstige generaties. FNV, CNV en MHP vinden echter dat een bezuinigingspakket voor de lange termijn aan ten minste de volgende uitgangspunten moet voldoen:

- De lasten moeten evenwichtig verdeeld worden.
- De positie van lagere en middeninkomens op de arbeidsmarkt mag niet worden geschaad.
- De koopkrachtgevolgen op de korte en middellange termijn moeten aanvaardbaar zijn.
- De toegankelijkheid en kwaliteit van de publieke dienstverlening dient op peil te blijven.

In het voorstel dat de drie vakcentrales voor 1 oktober jl. hebben gepresenteerd wordt gekozen voor een welvaartsvaste en flexibele AOW. Dit voorstel gaat uit van een fatsoenlijke uitkering op 65-jarige leeftijd, recht op langer doorwerken en de noodzaak van verhoging van de arbeidsparticipatie, met name bij de groep van boven de 55. Door rekening te houden met de stijging van de levensverwachting is het bovendien een toekomstbestendig geheel. Het voorstel bevat niet alleen de mogelijkheid, maar ook prikkels om langer door te werken, zonder dat eenzijdig op te leggen, en biedt een oplossing voor de problematiek van de zware beroepen. Allemaal kenmerken die wij helaas niet terugzien in het kabinetsvoorstel. Het kabinet kiest voor een forse bezuiniging op de AOW en voor een drastische versoering van het aanvullend pensioen.

FNV, CNV en MHP wijzen het kabinetsvoorstel af, en wel om de volgende redenen:

- Bezuinigingen op de AOW en de aanvullende pensioenen lijken voorop te staan in plaats van het bouwen aan een modern toekomstbestendig pensioengebouw.
- De bezuinigingen op de aanvullende pensioenen worden niet concreet ingezet om de positie van pensioenfondsen te verbeteren.
- Door de keuze om in twee grote stappen op een hogere AOW-leeftijd uit te komen is er geen evenredige en rechtvaardige verdeling over generaties.
- De definiëring van zware beroepen is een onmogelijke opgave. Dat geldt ook voor het aantonen van 30 jaar arbeidsverleden. Zzp-ers worden hierdoor helemaal benadeeld.
- Enige vorm van flexibilisering wordt beperkt door de aanvullende eis van 42 jaar arbeidsverleden en wordt dan bovendien ook nog afgestraft via een levenslange korting op de AOW-uitkering. Vrouwen en zzp-ers zullen door de eis een verhoogde kans hebben om te moeten doorwerken tot 67 jaar.
- De forse bezuiniging op het aanvullend pensioen zet ook generaties tegen elkaar op, en maakt de financiering van (vervroegde) pensionering van zware beroepen en het functioneel leeftijdsontslag verder onmogelijk.
- Op geen enkele wijze wordt een oplossing geboden hoe we er voor zorgen dat oudere werknemers ook daadwerkelijk een baan tegemoet kunnen zien.

Bezuiniging op de AOW en de aanvullende pensioenen

Uitgangspunt van het kabinet is om zo snel mogelijk ruim 4 miljard euro op de AOW te bezuinigen. Daarmee volgt het kabinet de werkgeversorganisaties, die een verslechtering in de AOW als opstap gebruiken voor een drastische ingreep in het aanvullend pensioen. De bezuiniging op de aftrekbaarheid van pensioenpremies van 1,2 miljard euro is slechts het topje van de ijsberg. Er achter gaat een vijf keer zo grote bezuiniging op de kwaliteit van de aanvullende pensioenen schuil, waarmee ruim 6 miljard euro is gemoeid.

De vakcentrales hebben verschillende bezwaren tegen de manier waarop het kabinet met de aanvullende pensioenen denkt om te gaan. Ten eerste zorgen bezuinigingen op de aanvullende pensioenen ervoor dat sectoren niet in de gelegenheid worden gesteld om maatwerk aan te bieden voor diegenen met zwaar werk. Ten tweede regelt het kabinet onvoldoende dat de premies, die men wil inzetten om de stelsel robuuster te maken, daarvoor ook inderdaad zullen worden ingezet. Ten derde vult het kabinet te gedetailleerd in (via pensioenrichtleeftijd en opbouwpercentage) op welke wijze de middelen moeten worden binnen gehaald. Gezien het primaat van de sociale partners bij de aanvullende pensioenen zou het aan hen moeten zijn hiervoor de taakstelling in te vullen.

Het kabinet zou met omarming van het voorstel van de vakcentrales aansluiten bij de wens van de Nederlandse bevolking, die volgens alle onderzoeken in meerderheid geen steun geeft aan de kabinetsplannen, maar wel vóór een welvaartsvaste, toekomstbestendige en flexibele nieuwe opzet van de AOW is.

Het kabinet mist daarmee de kans om te komen tot een modernisering en flexibilisering van de AOW.

De kabinetsplannen betekenen een dubbele uitholling van de bruto AOW. De AOW blijft (overigens al jarenlang) achter bij de ontwikkeling van de verdiende lonen. Het kabinet laat dit

lek in de koppeling niet alleen onverminderd voortbestaan maar stapelt daar ook nog eens een verhoging van de AOW-ingangleeftijd naar 67 jaar bovenop. Twee jaar later met pensioen betekent een extra bezuiniging op de AOW van zo'n 10 à 15%!
In de aanvullende pensioenen is in de kabinetsplannen sprake van een soortgelijke dubbele verslechtering. Het kabinet dwingt in de huidige voorstellen een verhoging van de pensioenrichtleeftijd van 65 naar 67 jaar af. Daarmee worden de pensioenen in de tweede pijler eveneens in één klap met 15 à 20% verslechterd. De vakcentrales veroordelen dit als een inbreuk in de bestaande pensioencontracten in het nadeel van werknemers en in het voordeel van werkgevers. Dit heeft veel weg van een indirecte loonmaatregel. Het gaat daarbij doorgaans maar liefst om 2,25% à 3% van de loonsom!

Overigens wijzen wij erop dat het kabinet in het persbericht van het ministerie van SZW zelf aangeeft, dat de bezuiniging op de aanvullende pensioenen pas op een later moment bij de maatregelen betrokken is (namelijk in juni van dit jaar). Dit betekent dat dit geen onderdeel heeft uitgemaakt van het kabinetsbesluit in maart van dit jaar en dus ook niet van de SER-adviesaanvraag uit april.

Verhoging AOW-leeftijd

In het kabinetsvoorstel wordt de AOW-leeftijd in een periode van 16 jaar met maar liefst twee jaar verhoogd. Daarbij wordt een wel heel erg groot onderscheid tussen generaties gemaakt. De drie vakcentrales menen dat de schoksgewijze invoering ongepast is. Daarmee worden de lasten onevenwichtig verdeeld. Voor degenen geboren voor 1 januari 1955 verandert er niets in de AOW en het aanvullend pensioen. Wel profiteren zij van de belasting- en premiedaling die zodoende mogelijk is. De generaties geboren na 1 januari 1960 krijgen de volle klap van een twee jaar hogere AOW. Voor de generatie geboren tussen 1955 en 1960 wordt de AOW-leeftijd in één keer verhoogd van 66 naar 67 jaar. Dit leidt tot zeer ongelijke situaties tussen groepen die voor het overige zeer weinig verschillen.
De drie vakcentrales nemen scherp afstand van het op een onrechtvaardige wijze tegen elkaar uitspelen van generaties in AOW en aanvullend pensioen. In het voorstel van de drie vakcentrales staat een rechtvaardige toedeling van AOW-rechten over generaties centraal. De drie vakcentrales roepen kabinet en parlement op zich te herbezinnen en te komen tot een voorstel dat wel generatiebestendig is.

Zware beroepen

In het wetsvoorstel zal worden bepaald dat werknemers niet meer dan 30 jaar in een zwaar beroep werkzaam mogen zijn. De vakcentrales zijn van opvatting dat dit beginsel op zich te prijzen valt, maar dat het volledig onuitvoerbaar zal blijken te zijn. Het zal onmogelijk blijken om een objectief sluitende definitie te maken van zware beroepen. Het kabinetsvoorstel vergt dat ieder beroep moet worden ingedeeld in "zwaar" of "licht". Dit is uniek in de wereld. Het is onduidelijk of dit alleen geldt voor fysiek zwaar of ook voor psychisch zwaar werk. Ook valt bijna niet te controleren wie er nu dan precies wel of niet in werkzaam zijn. Dit kan leiden tot een golf aan rechtszaken tussen werkgevers en werknemers.

Het voorstel met betrekking tot zware beroepen kan zelfs leiden tot een verzwakking in plaats van een versterking van de arbeidsmarktpositie van werknemers in zware beroepen. Voor werkgevers valt ten slotte de 30-jaarsgrens te ontduiken door nog sterker dan nu al het geval is te werken met flexkrachten of zzp'ers in dit soort werk. Werknemers met zware beroepen

dreigen bovendien vlak voor hun 30^e dienstjaar te worden ontslagen om aanvullende werkgeversbijdragen te voorkomen. Onduidelijk is ook hoe de bijdrage vanuit de werkgever wordt verdeeld tussen de voormalige en de huidige werkgever.

Kortom, deze regeling dreigt de vlag op een modderschuit te worden. In plaats van te werken aan een voor iedereen goede en flexibele AOW, worden er eerst barricades en verslechtingen opgeworpen die vervolgens op een ondoordachte manier worden gerepareerd.

Het voorstel van de drie vakcentrales biedt een solide oplossing voor de zware beroepen, door het mogelijk te blijven maken met 65 jaar te stoppen met een fatsoenlijke uitkering.

Lang arbeidsverleden en korting op de AOW

Voor de mensen met een lang arbeidsverleden wordt in het wetsontwerp een 42-jaarsgrens geïntroduceerd. Als iemand 42 jaar heeft gewerkt dan kan het AOW-recht, maar dan wel bovenmatig gekort, op 65 jaar ingaan. Niet helder is hoe dan wordt omgegaan met werknemers die voor hun 65ste met prepensioen gaan en al ruim voor hun 65e jaar 42 jaar hebben gewerkt. Worden zij van deze regeling uitgesloten en wordt op die manier de dwang voor deze groepen om tot 65-jarige leeftijd door te werken steeds verder vergroot? Ook hier lijkt het kabinet te kiezen voor dwang en starheid en niet voor een flexibele AOW die door iedereen tussen 65 en 70 jaar kan worden opgenomen.

Voor verreweg de meeste mensen is geen sprake van een flexibele AOW. Slechts een zeer beperkt aantal mensen werkt op 64-jarige leeftijd. Eerder stoppen met werken betekent bovendien een lagere uitkering voor de rest van het leven. Het kabinet geeft formeel nog niet aan hoe hoog de korting op de AOW zal worden. In het geval van kortingen in de orde van grootte van 6% tot 8% per jaar betekent dit een verlaging van de AOW met 1.000 tot 2.000 euro. Deze levenslange korting kan al gauw oplopen tot 10.000 of zelfs 30.000 euro in totaal. De keuze voor een actuariële korting van 8% zou overigens gebaseerd zijn op een kapitaaldekkingstelsel. Het voorstel van de drie vakcentrales gaat uit van 5%, binnen een omslagstelsel.

In de praktijk blijken vooral mensen met hogere inkomens door te werken tot 65 jaar. Alleen deze groep zal op 65-jarige leeftijd (een gekorte) AOW kunnen ontvangen. Lagere inkomensgroepen worden gedwongen om langer door te werken, terwijl het recht om door te werken voor wie dat graag wil juist niet geregeld wordt.

De arbeidsverledeneis zal voorts vrouwen gaan discrimineren omdat zij veel vaker dan mannen hun arbeidspatroon hebben aangepast in verband met de verzorging van kinderen. Een dergelijk onderscheid tussen mannen en vrouwen is een inbreuk op het karakter van volksverzekering dat de AOW altijd kenmerkte.

Voor zelfstandigen is geen sprake van een dienstverband. Zij worden uitgesloten van de mogelijkheid van het opnemen van de AOW op 65 jaar, terwijl ook zij uiteraard ruim 42 jaar gewerkt kunnen hebben. Dit terwijl veel zelfstandigen voor het grootste deel van hun pensioen sterk afhankelijk zijn van de AOW.

Voorts geldt ook voor deze regeling dat de uitvoerbaarheid niet is geregeld. Het arbeidsverleden is slechts zeer gedeeltelijk en slechts zeer gebrekkig geregistreerd. Niet alleen ontbreekt een langdurige registratie van het aantal gewerkte jaren, maar ook het aantal gewerkte uren zal moeten worden bijgehouden. Er is geen enkele instantie die over al deze gegevens beschikt. De instelling hiervan zal leiden tot een enorme bureaucratie. Kortom, de 42-jaargrens is ook een nieuwe ongewenste scheidslijn in de AOW, die veel beter vermeden kan worden door te kiezen voor een welvaartsvaste, flexibele, actuarieel faire AOW (rekening houdend met de levensverwachting) tussen 65 en 70 jaar, zoals in het alternatief van de vakcentrales.

Verhoging richtleeftijd aanvullend pensioen

De tweede pijler behoort tot het primaat van sociale partners. Het kabinet wil de verhoging van de AOW-leeftijd ook één op één doorvertalen naar een verhoging van de pensioenrichtleeftijd en daarenboven een aanpassing van het maximale opbouwpercentage in het Witteveen kader. De drie vakcentrales zijn mordicus tegen deze versoering van de tweede pijler pensioenen. Het zou helemaal ontoelaatbaar zijn als hiermee een gigantische lastenverlichting voor werkgevers wordt gecreëerd. Uit sommige publicaties en uitlatingen valt op te maken dat het kabinet de opbrengst ten goede wil laten komen aan de pensioenen, maar deze stelling is ongeloofwaardig zolang niet duidelijk wordt gemaakt hoe men dit op de korte en de lange termijn denkt te regelen.

In de praktijk hebben mensen met zware beroepen (of met een functioneel leeftijdsontslag uit veiligheidsoverwegingen) vaak een pensioenregeling waarin het fiscale kader volledig wordt benut. Dat geldt bijvoorbeeld voor uitvoerenden in de zorg (verpleegkundigen en thuiszorgmedewerkers), in de scheepvaart, bij de politie, bij militairen en in de bouw. Dit betekent dat juist de mensen met zware beroepen degenen zijn die als eerste langer moeten doorwerken. Het aanvullend pensioen voor deze groep wordt immers het eerst verlaagd. Dit komt bovenop de bezuiniging op hun AOW en staat haaks op de toezegging van het kabinet om iets te regelen voor mensen met zware beroepen.

De maatregel leidt zonder enige rechtvaardigingsgrond tot een groot verschil tussen groepen in aanvullende pensioenregelingen. Er gaan grote verschillen ontstaan in rechtenopbouw tussen overigens gelijke groepen werknemers.

Tot slot

Het kabinet heeft een koppeling aangebracht tussen de noodzaak van de AOW-ingreep en de huidige crisis. Met deze maatregel wordt de rekening van de crisis eenzijdig bij huishoudens neergelegd, en ook nog eens met name bij de lagere en middeninkomens. Werkgevers worden op geen enkele wijze aangeslagen voor de oplopende kosten voor de staat. Sterker nog, het heeft er alle schijn van dat zij een forse lastenverlichting tegemoet kunnen zien.

FNV, CNV en MHP vinden het onbestaanbaar en onacceptabel dat dit de uitkomst zou zijn van het debat over de toekomst van de AOW, en wijzen u nogmaals op het alternatief van de vakcentrales dat wel een modern, toekomstgericht stelsel inhoudt.

Het voorstel van de drie vakcentrales heeft de volgende voordelen:

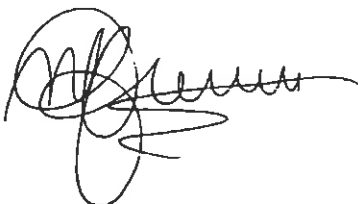
- Het speelt in op de behoeften van mensen om zelf te kunnen kiezen (vaak afhankelijk van persoonlijke situatie en werkomstandigheden) wanneer men met pensioen gaat. Het is een modern stelsel, dat ook toekomstgericht is.
- De interactie tussen AOW en aanvullend pensioen is beter gewaarborgd, omdat de aanvullende pensioenen al flexibel kunnen worden opgenomen.
- Mensen wordt een reële keuze gegeven, om tussen 65 en 70 jaar hun AOW tot uitkering te laten komen. In plaats van een bovenmatige korting bij eerder stoppen, wordt er juist een stimulans ingebouwd om langer door te werken.
- Er is geen registratie nodig van het arbeidsverleden.
- Er is geen aparte regeling nodig voor zware beroepen, omdat mensen nog steeds bij 65 jaar in staat gesteld worden om te stoppen.
- Het probleem voor zzp-ers doet zich in dit voorstel niet voor, omdat iedereen een keuzemogelijkheid wordt gegeven, en niet alleen die mensen die een lang arbeidsverleden hebben.
- Er hoeft geen aparte regeling binnen de sociale zekerheid te worden opgetuigd.
- En last but not least, generaties worden niet tegen elkaar op gezet.

FNV, CNV en MHP missen in de kabinetsvisie op welke wijze we er voor kunnen zorgen dat er in de toekomst voor oudere werknemers ook daadwerkelijk voldoende banen zijn.

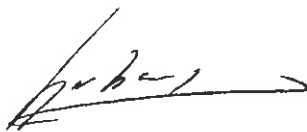
Tot slot merken wij op dat het kabinetsplan is gepresenteerd als bijdrage aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op de langere termijn. Tot nu toe ontbreekt echter ieder zicht op een doorrekening door het Centraal Planbureau.

Uiteraard zijn wij graag bereid een en ander nader bij u toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Agnes Jongerius
voorzitter FNV

Bert van Boggelen
waarnemend voorzitter CNV

Richard Steenborg
voorzitter MHP

In afschrift aan: minister Donner en staatssecretaris Klijnsma
van Sociale Zaken en Werkgelegenheid